

V Praze dne 28. května 2013
Č. j.: USTR 247/2013

Zpráva ze zahraniční pracovní cesty

Datum: 18. - 25. května 2013
Místo: Ukrajina / Lvov, Užhorod
Projekt: Paměť a dějiny totalitních režimů
Účel: studium v archivech, rozhovor s pamětníkem, kopie materiálu, dohoda o dalším výzkumu
Účastník cesty: Bc. Adam Hradilek, Mgr. Jan Dvořák, Jan Horník

Služební cestu jsem zahájil v sobotu 18. 5. 2013 v deset hodin večer jízdou vlakem do Michalovců. Vzhledem k tomu, že nedělní autobusový přípoj do Užhorodu jezdí až 5 hodin po příjezdu vlaku, zvolil jsem osvědčenou cestu vozem taxislužby na hranici. Zde jsem se 3 hodiny snažil stopovat (hranice se nedá překročit pěšky, taxi nejezdí přes hranici z důvodů několikahodinové zácpy ve směru zpět na Slovensko). Prakticky nebyl žádný provoz, tudíž kolega Horník byl nucen zaplatit 20 Eur za převoz místnímu převozníku jen přes hranici. Dále jsem pokračoval v místním taxi do Užhorodu.

V neděli 19. 5. ihned po příjezdu jsem vedl několikahodinový rozhovor s Ignatem Neubauerem – posledním žijícím svědkem holocaustu z Užhorodu, vězněm Osvětimi a tábora Mittelbau – Dora a přítelem Zoltana Šterna – vězně gulagu, jehož rozhovor máme v archivu Skupiny orální historie.

V pondělí 20. 5. jsem od ranních hodin vedl výzkum v Oblastním archivu Zakarpatské oblasti, kde je uloženo přes 8 000 vyšetřovacích spisů NKVD vedených na býv. čs. občany. Místní inventář není abecední, tudíž je vyhledávání obtížné. Zde se mi podařilo dohledat řadu spisů vedených na předem zvolené osoby (veterány Sokolova a čs. Židy uvězněné v gulagu) a okopírovat je. Po skončení pracovní doby archivu jsem se přesunul vlakem do Lvova. V úterý 21. 5. jsem vedl diskusi s ředitelem Oblastního archivu Lvovské oblasti a následně s místní hlavní archivářkou o možnostech dalšího výzkumu a přístupu k archiváliím. Podařilo se vyjednat výjimku a nemusel jsem tak platit běžných 40 Hřiven za okopírovanou stranu dokumentu. Zároveň se podařilo vyjednat zpřístupnění spisů NKVD již zemřelých čs. občanů, pokud toto bude doloženo dopisem paní ředitelky ÚSTR k rukám ředitele archivu ve Lvově. Ve stejný den došlo k jednání s kolegou Tarasem Cholym z organizace Territory of terror na téma problematiky a spolupráce na poli výzkumu v archivech.

Následně jsem začal vyhledávat jména čs. občanů v neabecedních seznamech osob vyšetřovaných NKVD ve Lvovské oblasti. V této práci jsem pokračoval až do odpoledních hodin dne 23. 5. kdy jsem nastoupil cestu zpět do Užhorodu.

V pátek 24. 5. jsem pokračoval v užhorodském oblastním archivu ve vyhledávání a kopírování čs. občanů perzekuovaných NKVD. V odpoledních hodinách jsem nastoupil cestu zpět do Michalovců a odtud dále do Prahy, kam jsem dorazil v sobotu 25. 5. v 8 ráno.

